

Mikas blogg

Nr 1

8.2.2010

Rösta kärnkraften till historien!

Vi samlar väljarförbindelser via nätet, på gatorna, med textmeddelanden osv för att ge riksdagen en klar och tydlig signal. Väljarna kräver hållbara energilösningar och de tänker lägga riksdagsmännens ställningstaganden på minnet. Genom sin kampanj **RÖSTA KÄRNKRAFTEN TILL HISTORIEN** ber miljöorganisationerna väljarna förbinda sig att rösta på kandidater, som motsätter sig en utbyggnad av kärnkraften.

Mikael Böök
07750 Isnäs Finland
Tel +358445511324
book@kaapeli.fi

TV-inspelning av Lovisarörelsens aktion på torget i Lovisa 6.2. Kampanjen RÖSTA KÄRNKRAFTEN TILL HISTORIEN inleddes 1.2.2010.

Under år 2010 väntas riksdagen, trots fiaskot med det femte kärnkraftverket i Olkiluoto, besluta om tillstånd för att bygga ytterligare nya kärnreaktorer i Finland. **LÄS MER PÅ SISTA SIDAN!**

Systemförändring - inte klimatförändring?

Papperet "Systemförändring - inte klimatförändring" anlände per internet lagom till morgonkaffet den 7 december 2009. Det var dagen då FN:s klimatkonferens i Köpenhamn inleddes. Systemförändring? Ja, gärna! Men hur?

Papperet var ett utkast till en gemensam slutdeklaration från Klimaforum09, som presenterade sig såhär

"Klimaforum09 er dit og mit klimatomøde. Vi inviterer alle til at være med til at skabe en grøn, socialt retfærdig fremtid."

Medborgarnas klimatforum ägde alltså rum i Köpenhamn samtidigt med toppkonferensen i FN:s regi. Den öppnades med tal av Naomi Klein och en iskonsert. På lördag 12 december kulminerade den internationella medborgarrörelsen i en jättedemonstration för global "klimaträttvisa" och "en ljus framtid bortom kapitalismen".

I detta nummer

- **Rösta kärnkraften till historien!**
- **Systemförändring - inte klimatförändring**
- **Nya och gamla biblioteksvisioner**
- **Puh-björnen**

En imponerande samling av organisationer och rörelser ställde sig bakom. Här följer ett utdrag:

350.org, Precarious United for Climate Action, Veg Climate Alliance, BirdLife International, Greenpeace, Réseau "Sortir du nucléaire" (Fédération de 840 associations), WISE (World Information Service on Energy), WWF International, Trade Union Confederation of the Americas, ActionAid International, Caritas Internationalis, CIDSE, JS Asia/Pacific Movement on Debt and Development (JSAPMDD), Oxfam International, World Council of Churches, World Alliance of YMCAs, European Green Party, FYEG (Federation of Young European Greens), Global Young Greens, Greens/EFA group in the European Parliament, IUSY (International Union of Socialist Youth), Party of the European Left, Utopia, Alianza Social Continental / Hemispheric Social Alliance, Attac European Network, CARAM Asia (Coordination of Action Research on AIDS and Mobility), Oilwatch International, PIPEC (Pacific Indigenous Peoples Environment Coalition), Proutist Universal, Tibet Third Pole (T3P), WECF (Women in Europe for a Common Future).

Det militär-industriella-akademiska komplexet

Jag var inte nöjd med Klimaforum09s dokumentutkast. Utkastet missade en central punkt i kritiken av regeringarnas klimatpolitik. Högst på klimatrörelsens kravlista borde det enligt min åsikt stå: ensidig nukleär nedrustning. Därmed skulle strålkastarljuset riktas mot hjärtat av världens miljö- och klimatförstörare nummer ett: det militär-industriella-akademiska komplexet.

Som bekant var det den populäre krigshjälten och efterkrigspre-

sidenten Dwight D. Eisenhower som myntade uttrycket 'det militär-industriella komplexet' i sitt avskedstal till den amerikanska nationen 17 januari 1961. Därigenom blev det fenomen och den utvecklingstrend, som begreppet syftar på, så mycket svårare att dölja och bortförklara. Några år efter Eisenhowers tal varnade den demokratiska senatorm J. William Fulbright i sin tur universiteten för att i alltför stor utsträckning ställa sig till regeringarnas förfogande, eftersom de då riskerade att "försumma sina högre syften", som han sade. Sedan dess har man ofta talat om det militär-industriella-akademiska komplexet.

Det kan vara svårt att överblicka komplexet och ännu besvärligare att fastställa dess verkningar på miljön. Men att det amerikanska försvarsministeriet Pentagon är "den största enskilda konsumenten av oljebaserade bränslen i USA", har generalöjtnanten Lawrence P. Farrell i avsked (som leder Nationella Försvarsindustri-förbundet) konstaterat. Pentagon är i själva verket hela världens största oljekonsument, har försvarsanalytikern Noah Shachtman tillagt. Dessa båda herrar citeras i Nick Turses översiktliga studie The Complex. How the Military Invades Our Everyday Lives (Faber and Faber 2008; paperback 2009, s 47).

I sin artikel Pentagon's Role in Global Catastrophe: Add Climate Havoc to War Crimes (publicerad i december 2009; se www.iacenter.org) fastslår Sara Flounders för sin del att

"det bästa sättet att dramatiskt sanera miljön är att stänga av Pentagon. Det som behövs för att bekämpa klimatförändringen är ett genomgripande systemskifte."

Jag håller med om att det amerikanska militär-industriella-akademiska komplexet med centrum i USAs försvarsministerium är den största enskilda boven i sammanhanget. Men när vi talar om en "systemförändring" i samband

med den globala klimatförändringen måste vi försöka höja oss över de enskilda nationerna och staterna till globalplanet, där alla stater och nationer tillsammans bildar det "system", som behöver transformeras.

I vilken tråd ska man dra?

Den nya medborgaropinion för "klimaträttvisa", som gjorde sitt genombrott i samband med FN-konferensen i Köpenhamn, verkade till att börja med inte lägga märke till elefanten i vardagsrummet. I de första utkastet till Klimaforum09s deklaration lyste komplexet med sin frånvaro. Ordet 'militär' förekom en enda gång i utkastet, närmare bestämt i följande formulering:

Den omedelbara och främsta orsaken till de av människan förorsakade klimatförändringarna är ett aldrig tidigare skådade utsläpp av växthusgaser i atmosfären, som kommer från den ständigt ökande förbränningen av fossila bränslen för industrins, handelns, transportens och militärens ändamål, för att bara nämna några få men betydande källor.

Att utkastet bara sådär i förbigående nuddade vid krigsindustrin och krigen var illa. Däremot var det bra att en lång rad olika samhällsproblem som också behöver åtgärdas pekades ut. Här följer en förteckning:

* Hållbart jordbruk, skogsbruk och fiske

* Självförsörjning

* Förnybar energi och energisparande

* Ta itu med det våld som sammanhänger med utvinning av fossila bränslen

* Offentliga transportmedel typ höghastighetståg och lätta transportmedel typ cyklar

* Minska materiallåtgången i produktionen, minimera tillförseln av energi och råvaror

* Kollektiv kontroll och bredare sociala mål: verkliga jordreformer

* Demokratisk planering av företag och lokalbaserade produktionssektorer

* Stadsplanering som radikalt minskar energi- och resurstillförseln samt avfall och föroreningar

* Bättre planering av infrastrukturen

* Gör slut på finansspekulationen, överge den nyliberala doktrinen om "fri" marknad

* Utbildning åt alla; för kulturinstitutionerna gäller det att återvinna de mänskliga strävanden som gått förlorade i konsumtionssamhället, och att ingjuta värdegemenskap, solidaritet, individuell och kulturell mångfald och respekt för naturen

* Skapa balans och rättvisa i de ekonomiska och politiska relationerna mellan nationerna genom en rättvis fördelning av jordens resurser; kompensera sydländerna för den ojämlikhet som har uppstått genom orättvis handel, skuldsättning och direkta investeringar.

Jag hoppas varmt att alla dessa krav ska förverkligas men när det i deklarationen talas om "en sammanhållen strategi" som "tar itu med dem alla" ställer jag mig ändå tvivlande. Det globala systemet som sådant måste också förändras. I vilken tråd ska vi dra för att börja nysta upp systemets sammanhållande krafter?

Grundtemat i deklarationen från Klimaforum09 är att lokalsamhället igen måste bli världens grundläggande sociala, politiska

och ekonomiska enhet i stället för den globala marknaden. Gott och väl. Men hur kan lokalsamhället befästa sin ställning i en värld, som domineras av stormaktsblock typ NATO?

A Peoples Declaration from Klimaforum09 blev slutligen bra mycket bättre än utkastet

Den som följde med med i media fick till lust och leda veta att FNs klimatkonferens i Köpenhamn var ett stort fiasko. Däremot hörde den, som var utlämnad åt mediernas nyhetsbevakning knappast ens talas om medborgarkonferensen, än mindre, att det var en stor framgång.

Finlandssvenska Hufvudstadsbladet nämnde Klimaforum09 sammanlagt en gång, vilket skedde 8.12. Då ingick följande stycke i Hbl:

På alternativkonferensen Klimaforum09 möts klimatengagerade och representanter för medborgarorganisationer från hela världen för att diskutera konstruktivt ansvar och byta idéer. Konferensen ordnas i DGI-byen, en stor sporthall i centrum av Köpenhamn. Klimaforum09 räknar med tio tusen besökare från över hundra olika länder per dag.

Här kan man till exempel installera en applikation på mobilen som räknar ut användarens personliga koldioxidutsläpp..

- Den är helt gratis men fungerar än så länge bara på en Iphone och i Danmark. Men vi hoppas på att hitta samarbetspartners från andra länder och andra mobiltelefon-tillverkare,

säger David Earle på Footprint Diary.

Bra att veta, ifall man skulle välja att bosätta sig i det varmaste landet i Fennoskandien i stället för det kallaste och få en iPhone på köpet!

Det framgick i alla fall av HbIs tidiga reportage att Klimaforum09 skulle komma att bli rätt stort. Kartan härunder visar varifrån deltagarna kom:

Klimaforum09 saknade deltagare från Kina, vilket måste anses vara en allvarlig brist. Det var också tunnslätt med deltagare ifrån Ryssland.

Men Klimaforum09 väckte genom internet aktiva medborgares uppmärksamhet över hela världen och lyckades också, i motsats till COP15, med konststycket att åstadkomma en gemensam slutdeklaration, **A Peoples Declaration from Klimaforum09**, som innehåller riktlinjerna för hur klimatproblemen kan och bör lösas. Deklarationen har undertecknats av över 360 organisationer från över 100 länder och dessutom av ett okänt antal tusen enskilda medborgare, inklusive av undertecknad. Jag konstaterade med lättnad och glädje att min och andras kritik av utkastet hade tagits ad notam i den slutliga versionen, där nu också följande stycke ingår:

[Det måste bli] ett slut på militarism och krig: Den nuvarande, på fossila bränslen baserade utvecklingsmodellen leder till våld, krig och militära konflikter över kontrollen av energi, mark, vatten och andra naturresurser. Detta framgår av den USA-ledda invasionen och ockupationen av Irak och Afghanistan, liksom av militariseringen över hela världen i områden som är rika

på fossila bränslen och andra naturresurser. Bönderna och ursprungsbefolkningen har också våld fördrivits från sina marker för att ge plats för agrobränsleplantager. Tusentals miljarder dollar spenderas på militär-industriella komplex, vilket innebär ett enormt slöseri med materiella och mänskliga resurser, som i stället bör användas till att genomföra en hållbar övergång.

Massmedierna har allmänt taget hållit helt tyst om Klimaforum09s deklaring och dess innehåll och därmed bidragit till att upprätthålla det officiella hyckleri, som präglar debatten om klimatförändring.

Liftons skugga

När president Obama reste till Oslo för att motta Nobels fredspris, medförde han den sk nukleära fotbollen, en väska med specialutrustning, som USAs president har med sig under sina resor för att i varje ögonblick kunna ge order om användning av kärnvapen.

Under allting som har hänt och händer finns numera ett medvetande om att människan kan förgöra allt detta, som har hänt och händer. Tidigare ansågs Gud ensam vara kapabel att låta Skapelsen översköljas av Syndafloden. Men sedan år 1945, om inte redan tidigare, har människan, om än alltför långsamt, blivit medveten om att hon själv skulle kunna utplåna livet på jorden, kanske med undantag av vissa särskilt tåliga djur, insekter, växter och bakterier.

Ett uttryck som beskriver vad detta (under)medvetande är, har präglats av själsläkaren Robert Jay Lifton: 'a shadow beneath everything', 'en skugga under allting'. Tanken hade visserligen

tidigare tangerats i orden: "och vad hjälper det en människa, om hon vinner hela världen, men förlorar sin själ"?

Någon borde ha klargjort för president Obama, att han bär med sig en antropogen värmare, som på några futtiga sekunder kan förstöra klimatet i hela vår värld.

Frankrike, vid sidan av Storbritannien, förfogar över en europeisk kärnvapenstyrka. Charles de Gaulle må vända sig i sin grav, men den franska force de frappe har alltid varit en europeisk angelägenhet, och sålunda en fråga för finländare och nordbor lika väl som för fransmän, belgare eller schweizare. Yrkesdiplomater och diplomerade säkerhetspolitiska forskare vill inte erkänna detta, utan

de förklarar att varje land är suveränt och har rätt att bygga vilka bomber de (utom Iran) vill, men så är ju också deras uppgift att tjäna de statsmaskinerier och regeringar, som betalar ut deras feta löner. De förväntas kort sagt sprida lögn, vilket de också vanligtvis gör. Det förekommer naturligtvis undantag, såsom Maj-Britt Theorin, Sveriges tidigare nedrustningsambassadör.

Frankrike beräknas idag ha 300-348 strategiska, ubåtsbaserade kärnstridsmissiler. Var och en av dessa "oceaniska" vätebomber har en sprängkraft motsvarande tio Hiroshimabomber. Det spelar i stort sett ingen roll att dessa europeiska massförstörelsevapen är mycket färre än de amerikanska och ryska. Enbart Frankrikes eller Englands ubåtsbaserade strategiska ballistiska missiler räcker mer än väl för att försätta hela vår värld i det tillstånd, som på 1980-talet brukade kallas 'den nukleära vintern'.

Men den europeiska människans minne är kort. De risker som hon bävade för under stora delar av

1900-talets andra hälft tycks redan idag vara som bortblåsta. Englands och Frankrikes beslut vid 2000-talets början om att vidareutveckla och modernisera de europeiska massförstörelsevapnen blev på sin höjd smånotiser i nyhetspressen. Ifall någon idag kom på tanken att kräva ensidig europeisk nukleär nedrustning skulle väl en hel hord av representanter för det militär-industriella-akademiska komplexet skynda sig att idiotförklara den ifrågavarande "pacifisten".

Läsaren förstår antagligen vid det här laget vart jag vill komma: jag vill anklaga dem som ställer sig likgiltigt eller kallsinnigt till kravet om ensidig europeisk nukleär nedrustning. Dessa människor är moraliska och intellektuella zombier, som får mig att tänka på första versen i Charles Baudelaire's dikt "De Blinda": "*Hur sällsamt skrämmande de tycks mig där de går!*"

"Så korsar de den svarta intighetens natt,

en broder till den tystnad som består. O stad,

här famlar jag mig fram, mer avtrubbad än de

och frågar, medan du - av njutningstörst besatt

till vanvett - kring oss dansar, larmar och är glad:

Vad söker de i skyn, dessa som ej kan se?"

(Översättning: Ingvar Björkeson)

Ja, jag inser att min själ, mitt psyke, lever och avtrubbas i atomälderns skugga. Men dessa blinda, som leder dagens Europa,

vanvettigt besatta av maktlystnad och penningbegär, begriper inte själva, att deras inre är ödelagt.

På vårvintern 2003 ljög Tony Blair, att Irak hade massförstörelsevapen för att få en förevändning att ockupera landet. På hösten samma år utsåg Socialistiska internationalen honom till sin hedersordförande! Så sällade sig Socialistiska internationalen till detta krigsförbrytarpack, som har vikt sitt liv åt att tjäna det militär-industriella-akademiska komplexet!

Bakom Frankrikes och Storbritanniens oförsvarliga och obrukbara (de kan förstås 'brukas' för att bomba mänskligt tillbakatill stenåldern) nukleära vapensystem finner vi ett djupt integrerat europeiskt-atlantiskt militär-industriellt-akademiskt komplex, som leds av groteska krigsfabrikanter typ European Aeronautic Defence and Space Company (EADS), Dassault och BAE Systems. Dessa och andra europeiska militärindustriella företag (jag skulle hellre vilja kalla dem brottsyndikat) inom flyg-, rymd- och krigsindustrin sträcker ut sina tentakler till alla vrår i våra stater och samhällen. Det är inte bara det att EADS har köpt in sig i det finska krigsindustriella företaget Patria. Problemet illustreras snarare av att de som stöder Finlands deltagande i ockupationen av Afghanistan också vinner gehör på Fredsstationen.

Ifall läsaren tror att jag nu är färdig med mina anklagelser så tar han fel. Dessa människor, som efter Berlinmurens fall och trots att nyliberalismens Nachspiel är över fortsätter med att bygga missilförsvar i rymden och terrorbekämpningscentraler i Jordanien, är nämligen inte bara förblindade av makt- och habegär. De är också rasister. Vilka blir utplundrade av det

västliga militär-industriella-akademiska komplexet och mot vem riktar sig Europas kärnvapen om inte de asiatiska, afrikanska och latinamerikanska folken i Syd?

Så här har det varit ända sedan krigsslutet 1945. Världskriget slutade egentligen aldrig, utan det övergick omedelbart i nya krigsförberedelser och lokala krig. Det kalla kriget mellan USA och Sovjet gav upphov till militär-industriella-akademiska djupstrukturer som fortlever också efter Berlinmurens fall. Kärnvapenhotet, som är ett betydligt mer konkret och överdärligt hot mot miljön och klimatet än den antropogena globala uppvärmningen genom koldioxidutsläpp, har också bestått fram till idag. Det militär-industriella-akademiska komplexet är dessutom i full färd med ta fram och ta i bruk helt nya vapensystem genom att kombinera de senaste rönen inom robotik, nanoteknik och bioteknik:

Vana som vi är vid att leva med nästan rutinnässiga vetenskapliga genombrott, har vi ännu inte kommit till rätta med det faktum att det 21: a århundradet mest signifikanta teknik - robotiken, gentekniken och nanotekniken - utgör ett annat slags hot än den teknik som har kommit före. I synnerhet robotar, konstruerade organismer och nanobots delar en gemensam, förstärkande faktor: de kan replikera sig själva. En bomb sprängs bara en gång - men en bot kan bli många fler och därmed omöjlig att kontrollera. (Citerat och översatt ur Bill Joy's artikel Why the future doesn't need us, publicerad år 2000 i Wired nr 8.04.)

Också klimatologiska vapen, som bygger på geoengineering, verkar vara på kommande. Detta framgick senast av ETC-gruppens rapport Retooling the Planet. Rapporten, som är gjord på uppdrag av Sveriges naturskyddsförbund, presenterades i samband med Klimaforum09 i Köpenhamn.

Allt mer sofistikerade metoder tillgrips för att sätta igång nya krig och förtrycka folken. USA upprätthåller bortåt ettusen militärbaser utanför det egna landets gränser.

Vi lever i en krigsekonomi, vars översta skikt består av högteknologifirmor, som ständigt utvecklar nya skräckvapen, vars mellanskikt är starkt beroende av krig och konflikter för att avsätta sina produkter hos den egna regeringen eller exportera dem (inte minst till länder med oljeinkomster) och vars lägsta skikt består av hjärntvättade kommunala bossar och fackföreningar, som gärna bygger nya atombomber och kärnkraftverk om det bara kan antas ge "tillväxt" och "sysselsättning".

Multilateral och unilateral nedrustning

Det vore givetvis underbart ifall en global konvention om kärnvapenedrustning antogs och avrustningen fullföljdes ända till det sista kilotonnet trotyl (Hiroshimabombens sprängkraft motsvarade ca 15 kt trotyl; Nagasakibombens ca 21 kt). Men Alva Myrdal, en gång Sveriges utrikesminister, avslöjade redan vid mitten av 1970-talet Spelet om nedrustningen i sin bok, som hade denna titel. Hur är det möjligt att vi gång på gång begär

samma barnsliga misstag, dvs att tro på än den ena än den andra "statsmannens" fagra tal och löften om multilateral kärnvapennedrustning?

Det kommer högst sannolikt att bli flera multilaterala avtal, men någon multilateral nedrustning kommer vi inte att se förrän någon av de nuvarande kärnvapenmakterna har skridit till unilaterala nedrustning av sina kärnvapen. Sålunda bör START-avtal mellan USA och Ryssland om minskning av antalet strategiska kärnvapen i dessa länder uppfattas som blå dunster. Medan rapporterna om framsteg i START-förhandlingarna strömmar in bör man således inte förvåna sig över att president Obama och vicepresident Biden samtidigt -- dvs just i dessa dagar -- tänker öka budgetanslaget för att upprätthålla och vidareutveckla USAs kärnvapenstyrka från 6,4 till 7 miljarder dollar för år 2010.

“Så länge kärnvapen krävs för att försvara vårt land och våra allierade, kommer vi att upprätthålla en trygg, säker och effektiv kärnvapenarsenal. Presidentens Pragvision är central i den nuvarande regeringens strävan att skydda det amerikanska folket och det är därför vi ökar investeringarna i våra kärnvapenarsenal och -infrastruktur i årets budget och därefter.”

skriver Joe Biden i en insändare i Wall Street Journal 29.1.2010. Citatet behöver knappast kommenteras eftersom det talar sitt tydliga språk. För övrigt tror jag inte heller (och jag tror inte heller att någon annan tror) att Rysslands president Medvedev och statsminister Putin är bättre än Obama och Biden i det här avseendet. De ingår, tillsammans med sina kinesiska, franska, engelska, israeliska, indiska och pakistanska kollegor i ett och samma härskarsystem, i vilket kärnvapen bildar en av grundstenarna. Men Obama, Biden och USA har onekligen ett visst övertag, tillsvärdare.

Någonstans måste väl detta heltäckande kitt av lögn och bedrägeri -- därmed avser jag de officiella "försvars"- och "säkerhets"doktrinerna om kärnvapen och de officiella förhandlingarna om "vapenkontroll" -- uppvisa en spricka? Det finns ju Borgmästare för fred, Läkare och Jurister mot kärnvapen, den gamla Pugwash-rörelsen och det nya jetsset-initiativet Global Zero med Jordaniens drottning Noor och självaste Henry Kissinger i spetsen. Fredsrörelsen borde väl trots allt ha en chans?

“Kärnvapen kan bara minskas och helt försvinna genom internationella avtal och kontroll”, sade Maj-Britt Theorin i ett för övrigt lysande tal om kärnvapen och nedrustning, som hon höll på Forsa Folkhögskola i Hudiksvall i september 2007.

Som läsaren kanske redan har förstått håller jag inte med henne om detta även om jag inte ska anklaga Theorin för att försöka föra oss bakom ljuset.

Jag antar alltså att Maj-Britt Theorin och andra inom fredsrörelsen, som fortsätter att ställa hoppet till internationella avtal och vapenkontroll, tror på vad de säger. Men jag skulle vilja be alla att för ett ögonblick ifrågasätta denna så gott som heliga dogm. Tänk om det i själva verket förhåller sig så, att massförstörelsevapnen inte kan försvinna genom internationella avtal?

Varför fortsätter vi att tro, att kärnvapen bara kan minskas och helt försvinna genom internationella avtal? Varför satsar fredsrörelsen sådana mängder av sin dyra energi på att försöka övertala (eller lobba) statscheferna och -tjänstemännen till att sluta multilaterala eller bilaterala nedrustningsavtal?

Varför inte fokusera på unilaterala (ensidiga) kärnvapennedrustning i stället, och i synnerhet då på ett ensidigt avskaffande av de egna kärnvapnen?

Förklaringen ligger i en uråldrig tankevana. Vi sitter alla fast i det traditionella språkspelet. Vi inbillar oss att det minskar vår säkerhet ifall vi ensidigt skrotar våra kärnvapen. Vi inbillar oss också, att det ökar vår säkerhet ifall, låt oss säga Israel, Pakistan eller Ryssland, rustar ned nukleärt, även om vi själva för säkerhets skull tänker behålla våra egna. För hur kan vi vara absolut säkra på att inte Ryssland, Israel eller Pakistan (för att inte tala om Iran!) trots allt har bevarat en del av sin nukleära kapacitet i avsikt att någon gång i framtiden återupprätta den i sin helhet?

Dessa och andra liknande mentala återvändsgränder leder undantagslöst till intellektuell och moralisk bankrutt. Vi måste börja med att erkänna faktum: hädanefter kommer vi aldrig att kunna vara helt säkra på att inte något land eller någon terroristgrupp planerar att överfalla oss med massförstörelsevapen. Vad vi däremot kan göra är att upphöra med att själva producera, upprätthålla, modernisera osv. allt farligare massförstörelsevapen. Vi kan också utgå ifrån att det inte skulle minska utan tvärtom öka vår egen säkerhet, ifall vi skulle börja med att ensidigt avskaffa våra egna massförstörelsevapen.

Många kloka medborgare, oberoende av politisk åsikt eller religiös övertygelse, har naturligtvis insett detta för länge sedan. Några länder, däribland Sverige, beslöt sig också en gång i tiden för att inte bygga en nationell kärnvapenstyrka. Till de klokare männisorna hör utan tvivel flera kvinnor än män, men också yrkessoldater inklusive några generaler har tagit avstånd

ifrån sina länders kärnvapeninnehav. Men vi borde naturligtvis bli många fler och dessutom borde vi aktivera oss. Idag har en falsk "multilateralism" spridit sig ända in i fredsrörelsernas djupaste leder. Man har glömt sina egna filosofer -- t ex Bertrand Russell -- som var villig att gå i fångelse för sin övertygelse om att hans hemland inte borde rusta upp med vätebomber. Jag skulle vilja påstå, att fredsrörelsen har luckrats upp och mjuknat. Fredsrörelsen har glömt att M.K.Gandhi var av betydligt hårdare virke än W. Churchill.

Det kommer inte att bli någon kärnvapennedrustning så länge som vi har politiska ledare typ Nicolas Sarkozy, Gordon Brown, Angela Merkel (som formellt också har tillåtelse att "trycka på knappen", fast Tyskland inte har "egna" kärnvapen), Barack Obama, Dimitri Medvedev, Hu Jintao, Shimon Peres, Manmohan Singh och Ali Sardari - för att inte tala om Kim Jong Il eller Mahmoud Ahmadinejad. Ingen av dessa personer har tillsvärdare uppvisat tillnärmelsevis samma mod som Gandhi. Det är bara vi, medborgarna, som skulle kunna ge dem lite råg i ryggen, ifall vi satte tillräcklig press på dem att rusta ner åtminstone våra massförstörelsevapen.

Låt oss bygga upp en oemotståndlig medborgarrörelse för ett denukleariserat, fritt och enat Europa!

"Kärnvapenmotståndarna har Frankrike i sitt kikarsikte", konstaterade den franska experten på militärstrategi François Heisbourg häromdan (2.2.2010) i en intervju för paristidningen "Le Monde".

Jag instämmer. Och inte bara Frankrike. Hela Europa bör, bildligt talat, ligga i vår skottlinje.

* * *

Kärnvapnens antal -- enligt redaktionen för The Bulletin of Atomic Scientists ligger antalet idag mellan 25.000 och 30.000 -- kan säkert i någon mån minskas genom internationella avtal och kontroll. Men vad hjälper det?

Det kunde nog ha sin betydelse ifall kärnstridskraftarnas antal skulle minskas med en storleksordning från 25-30 tusen till 2-3 tusen, eller eventuellt med två storleksordningar, dvs till 200-300 stycken.

Men det är sist och slutligen osäkert om en sådan reducering i motsvarande utsträckning skulle minska riskerna för att kärnvapnen någonsin kom till användning i ett kärnvapenkrig. I ingen händelse skulle det innebära ett definitivt systemskifte.

Systemskiftet förutsätter i princip en nedgång till antalet 0 massförstörelsevapen av typen ABC (atomvapen, biologiska vapen och kemiska vapen) och dessutom till 0 självreplikerande GNR-vapen och 0 klimatologiska vapen. Allra minst får det finnas några massförstörelsevapen i våra egna länder -- här tänker jag ännu en gång på Europa och EU.

Låter detta fullkomligt utopistiskt och ogenomförbart? Betänk då, att massförstörelsevapnen är av mycket ungt datum i människosläktets historia. De hör utan undantag till perioden 1945-1989 och från 1989 fram till idag. De högteknologiska massförstörelsevapnen är de av världskriget och den segerusiga kapitalismen mentalt förstörda generationernas vansinniga

förberedelseverk som, ifall vapnen inte kommer till användning, fortfarande kan göras ogjort. Dessa vapen är av en helt ny kvalitet; det erkänns också överlag att de nutida ABC-vapnen för att inte tala om GNR-vapen och klimatologiska vapen i grunden har förändrat det internationella spelets regler.

Alltsedan år 1945 är politiken och kriget inte längre vad de ända fram till dess hade varit.

Allt detta ger anledning till frågan: Vilket är egentligen mer realistiskt (sannolikt): att regeringarna lyckas begränsa den globala genomsnittliga temperaturökningen till X celsiusgrader fram till år 2050, eller att medborgarna i Europa lyckas väcka European Nuclear Disarmament-rörelsen till liv och genomdrivar en ensidig europeisk denuklearisering under loppet av 2010-talet? Vilket leder vidare till följande, mer allmänt ställda, fråga: Har vi människor ens skuggan av en chans att sluta förstöra miljön och klimatet ifall vi inte omedelbart tar itu med att avskaffa massförstörelsevapnen och hela det militär-industriella-akademiska komplex, vars ägare och klienter lever av vapenutveckling, vapentillverkning, vapenhandel och krig?

Avslutning

I samband med tillsättningen av den nya EU-kommisionen anklagade reaktionära brittiska nationalist Catherine Ashton, EU:s tilltänkta utrikesminister, för att hon i slutet av 1970-talet och under 1980-talets första år fungerade som kassör för Campaign for Nuclear Disarmament (CND). De påstod, dock utan att framföra

några bevis, att CND brukade ta emot pengar från Sovjetunionen.

Vi borde i stället fråga Catherine Ashton och samtidigt också oss själva: var står vi idag?

Att kräva nukleär nedrustning är inte enbart någonting "som den demokratiska rörelsen marscherade för för att den trodde på det" ("CND was an organisation that democratically marched for what it believed in"), som Ashton försvarade sig.

Dessa medlemmar av den politiska eliten som pratar om att stoppa klimatförändring, samtidigt som de säger ja till nya Trident-system och M51-missiler, sviker inte bara sina mer eller mindre flyktiga ungdomsideal. De sviker sig själva och alla sina medmänniskor.

Under parlamentets utfrågning lär Ashton ha sagt: "I do not believe now that (the CND) strategy is appropriate". Detta bara stärker min övertygelse om att Catherine Ashton själv inte är appropriate som ledare för vår världsdels utrikespolitik.

Det har länge varit högsta mode inom freds-, miljö och alterglobaliseringsrörelsen att kritisera EU. Och bra så. Men ännu bättre vore det om dessa rörelser gick in för att göra EU till det som det borde vara, nämligen ett globalt befrielse- och fredsprojekt. På vårvintern 1941 skisserade Altiero Spinelli och Ernesto Rossi, båda sedan flera år tillbaka fängslade under Mussolinis regim, grundidéerna för "Ett fritt och enat Europa" i sitt berömda manifest från fångön Ventotene. Det är där vi har våra rötter; det är till dem vi måste hitta tillbaka!

Det går inte att ingripa effektivt mot klimatförändringen och att stoppa dess skadliga konsekvenser utan att först avveckla det imperiala, militär-industriella och akademiska komplexet. Att tänka globalt är möjligt men att handla globalt är lättare sagt än gjort. Det gäller att bara göra sådant som kan göras, och att göra det här, i Europa. Det innebär att fortsätta där 1980-talets European Nuclear Disarmament-rörelse (END) borde ha fortsatt -- ända tills hela området mellan Atlanten och Ural har befriats från massförstörelsevapen.

I grund och botten handlar det också om att bygga ett fritt och enat Europa -- en verklig politisk och militär union i stället för den nuvarande skenunionen. En europeisk förbundsstat behöver också upprätthålla ett gemensamt, om än kärnvapenfritt, federalt försvar, som är organiserat enligt det territoriella försvarets princip. Vi bör vidare se till att upplösa Atlantpaktens militära organisation NATO, som borde ha upplösts redan efter 1989. Först när detta har skett kommer européerna äntligen med frid i själen att kunna betrakta EU som sitt eget land.

Kärnkraftverken, som sammanhänger intimt med de nukleära vapenarsenalerna, bör också avvecklas. Avvecklingen den sk civila kärnkraften måste dock ske i en annan takt än avskaffandet av de militära nukleära arsenalerna. Olyckligtvis är den nukleära katastrofen ett faktum. Kärnkraftverken har redan producerat nog med fissionsprodukter och plutonium för att försvara livet för alla kommande generationer.

* * *

Klimaforum09 och FN:s Köpenhanskonferens verkar få ett slags fortsättning i Bolivien under april månad. Boliviens president Evo Morales har nämligen hakat på medborgar-rörelsen och utfärdat en allmän inbjudan till hela världen att delta i en ny, stor klimatkonferens, som anordnas i Cochabamba 20-22.4.2010.

Andra och annorlunda fortsättningar på Klimaforum09 blir det antagligen på US Social Forum i Detroit 22-26 juni 2010, och på Världens sociala forum i Dakar, Senegal, 2011.

Källor: I ovanstående artikel har jag försökt summera och vidareutveckla några inlägg i mina bloggar. Flera forskare har ur olika synvinklar studerat hela "världssystemet", för att använda den kända sociologen Immanuel Wallersteins uttryck, eller "exterminismen", för att återuppta socialhistorikern E.P.Thompsons begrepp. Thompsons i mitt tycke fortfarande aktuella analys -- eftersom det kalla kriget sedan 11. september 2001 fortsätter i form av "krig mot terrorism" -- ingår på finska i Bök, M. & Lehto, L (red.): END? Euroopan ydinosa vai ydinaseisunta? E.P.Thompsonin ja muiden kirjoituksia ydinaseista ja rauhanpolitiikasta (Sadankomitea 1982). Heikki Patomäkis bok The Political Economy of Global Security. War, Future Crises and Changes in Global Governance, ska också ihågkommas. I min anmälan av boken (Fredsposten 1/2008) klagade jag över bokens höga pris, men nu kan jag med bättre samvete rekommendera den åt läsaren eftersom förlaget Routledge har gått ner till 23.50 pund, ett någorlunda rimligt pris, samtidigt som pundets kurs i förhållande till euron kraftigt har sjunkit.

På morgonen 9 februari 2010, samma dag som jag avslutar denna artikel, ligger följande meddelande i min epostlåda:

Hej Mikael,

jag hittade din intressanta blog och har några frågor. I din blog blogi.kaapeli.fi/book/303 skriver du "Europas ledandepolitiker har mage att satsa på rymdförsvaret, modernisera atomraketerna och bygga ut kärnkraften.", har du några sido länkar var man talar om att satsa på rymdförsvaret och modernisera atomraketerna,vore väldigt tacksam.Har du annars något bra boktips som berättar om Spinelli?

Mvh

Tom

Här följer mitt svar:

Hej Tom,

tack för att du tog kontakt angående...

... Satsa på rymdförsvaret: Se Frank Slijper, From Venus to Mars. The European Union's steps towards the militarisation of space

Kan laddas ned via <http://www.tni.org/report/venus-mars>

... Modernisera atomraketerna, se [http://en.wikipedia.org/wiki/M51_\(missile\)](http://en.wikipedia.org/wiki/M51_(missile)),

http://en.wikipedia.org/wiki/British_replacement_of_the_Trident_system

<http://delicious.com/mikaelbook/nuclear+france>

<http://delicious.com/mikaelbook/nuclear+uk>

... Boktips som berättar om Spinelli?

Jag känner inte till någon bok om eller av Altiero Spinelli på svenska.

På italienska finns förstås mycket. Om du läser italienska kan jag skicka tips.

En läsvärd artikel på svenska (som närmast handlar om Spinelli) är Per

Wirténs bidrag "Federalism - en vänsteridé" i antologin Vänster för Europa

(red Håkan A Bengtsson, Premiss förlag 2006).

Det finns också en översättning till svenska av Ventotene-manifestet, där: <http://www.europafederalisterna.se/visa.php?id=55>

Ovanstående artikel publiceras i nästa nr av Fredsposten

Nya och gamla biblioteksvisioner

Av Mikael Bök

Artikeln publiceras i nästa nr av Nya Argus

Bibliotekarierna tenderar att återuppliva gamla visioner. Det är inte fel. Felet består i att de gamla visionerna inte har förverkligats eller inte har förverkligats i tillräcklig utsträckning.

Men nya visioner behövs onekligen också. Jag börjar med att kommentera några av de gamla goda visionerna. Därefter ska jag ställa några frågor, som förhoppningsvis leder vidare.

Några gamla och goda idéer

Många uppfattar gärna biblioteket som en mötesplats och det gör de rätt i, ty bakom mötet skymtar erfarenheten. Utan möten vore livet inte värt att leva lär bli Sokrates ha ansett. I detta kan man bara instämma: hellre en total brist på erfarenheter (= medvetslöshet) än en total brist på möten!

I varje bibliotek bor chansen att läsaren möter sin like. Nämligen den, som har skrivit det lästa.

"Biblioteken tar allt mera rollen av en mötesplats där människor kan få hjälp med olika sorters frågor", preciserar bibliotekschef Maja Berndtson.¹ Jag tycker ärligt sagt att detta är ett ganska löst påstående, som

varken förklarar vad som håller på att hända eller vad vi vill att ska ske med biblioteken.

I januarinumret av Library Journal, årgång 1917, hade bibliotekarien Marilla Waite Freeman ett inlägg om *human interest* i biblioteket där bl a följande episod ingick:

"Han böjde sig förläget över disken med sin fråga, som han hade skrivit ned på en liten papperslapp: - "Har ni en bok med kärleksbrev?" Medan bibliotekarien läste strömmade en lång procession av förälskade brevskrivare, från Abelard och Héloïse till Balzac och hans fru Hanska, genom hennes medvetande. Bibliotekarien läste på nytt och nu kom den rätta ingivelsen. "Vägledning

för affärs- och övriga korrespondenter" plockades fram från sin egen plats och bibliotekarien pekade med en diskret men medkännande fingervisning på "Avdelning III: Kärlek och äktenskap". Den amorösa ynglingen drog sig lättad tillbaka till ett hörn där han feberaktigt ömsom läste, skrev och förstörde vad han skrivit tills ett av utkastet äntligen fick godkänt, veks ihop och stacks i bröstfickan för säkert förvar. Till slut avlägsnade sig den stumma bibliotekskunden, lämnande i papperskorgen och kring stolen där han suttit ett stort antal stympade och hopskrivade inledningar och avslutningar på "kärleksbrev",

som inte saknade gudomlig glöd fast de bar synliga spår av handbokens något stelbenta terminologi."²

Ovanstående historia tyder på att bibliotekarien också tidigare har fått fungera som "socialarbetare". Att turister och andra människor som letar efter svar på "olika frågor" gärna upptar bibliotekariernas arbetstid eller att biblioteken sedan hedenhös fungerar som "lokala kulturhus" behöver knappast upprepas.

Däremot är det inte lika självskrivet att biblioteken fortsätter att vara "public service". Ifall publiken försummar att klart och tydligt uttrycka sin politiska vilja och bibliotekarierna missar sin chans att organisera det digitala biblioteket kommer de kommersiella informationstjänsterna med säkerhet att ta över inom de följande fem eller tjugo åren. Google har ju redan skannat in över 7 miljoner biblioteks-

böcker i akt och mening att erbjuda dem till försäljning genom sin egen kommersiella internetbokhandel.³

A propos gamla, goda idéer ska jag också passa på att ansluta mig till de som understryker bibliotekskaféernas betydelse. Det är (och har alltid varit) nödvändigt att få prata med någon mellan allt läsande; och ifall man känner sig blyg för att prata med de andra läsarna går man ändå till cafeteria för att se och ses av dem. Antagligen behöver läsaren också ge utlopp för sina tankar om det hon inhämtat. Därför kan universitetsbibliotekens cafeteria vara lika viktiga för forskningen, och folkbibliotekens fikor vara lika viktiga för folket, politiken och konsten, som bibliotekens böcker eller datorer. Eller kanske ännu viktigare!

Är internet ett bibliotek?

- "Vi tror inte tillsvidare på eboken så hemskt mycket",

sade bibliotekschef Sunniva Drake till Hufvudstadsbladets reporter. Hennes utsaga sammanfattar en inställning som många biblioteksproffs hyser inför digitaliseringen av det skrivna ordet.

Jämförelsen är kanske lite underlig, men anta, att jag föredrog häst och vagn framför bil. Skulle jag då, medan jag tittade på de förbibusande bilarna genom krogfönstret, påpeka: - Jag tror inte så hemskt mycket på bilen?

Vill bibliotekarierna inte tro på sina sinnens vittnesbörd?

Någonting oerhört håller faktiskt på att ske nämligen att eboken i stor utsträckning ersätter boken och internet biblioteket. Detta är inte en trosfråga utan dagsens sanning.

Men å andra sidan är också eboken en bok och internet ett bibliotek. "Ersätter" är alltså en sanning med modifikation.

Ranganathans femte biblioteksvetenskaplig

a lag lyder: BIBLIOTEKET ÄR EN VÄXANDE ORGANISM.⁴ Just det. Och nu har biblioteket alltså nått internetstadiet.

Biblioteket har från första början legat de elektroniska nätbyggena nära om hjärtat. Härom vittnar *Internetdrömmar*, en basantologi med hårda pärmar, som utgavs i USA år 1996.⁵ I bokens första del diskuteras "den digitala biblioteksmetaforen" och det kollektiva minnet (*community memory*) på nätet. Till de givna bidragen i detta sammanhang hör Vannevar Bushs berömda uppsats *As We May Think* (1945) och J.C.R. Lickliders rapport *Libraries of the Future* (1963). En annan avdelning i boken handlar om internet som "en värld" och "en väg till erfarenhet". Det ligger nära till hands att jämföra internetdrömmarens nya *erfarenhetsväg* med bokbibliotekariernas flitigt använda *mötesplatsmetafor*.

Också eposten förtjänar att tas upp i samband med biblioteksutvecklingen. Dels med anledning av parallellen: eposten är ju för posten vad eboken är för biblioteket. Dels för att vi genom digitaliseringen ställs inför helt nya förhållanden mellan post, bibliotek och arkiv. Hur vill vi utforma dessa nya relationer mellan några av samhällets äldsta institutioner? Just nu är t ex frågan om bibliotekens rättigheter att erbjuda - t ex maila - böcker i digitala format aktuell. Traditionellt anses arkiv innehålla unika dokument; bibliotek däremot dokumentkopior. Digitaltekniken utplånar denna skillnad mellan arkiv och bibliotek. Hädanefter kan varje bibliotek innehålla varje arkiv, och vice versa, såvida inte Google Inc. lyckas lägga beslag på hela kakan.

Internet är lika gränslöst som biblioteket, om vi bara vill ha det så.

En dag, när jag tittade på några gamla filer från förra årtusendet, snavade jag över följande reflexioner:

"Om någon i framtiden avgiftsfritt från biblioteket skulle kunna hämta en elektronisk kopia av en bok, vilken det än vara månede, varför skulle han någonsin sätta sin fot en bokhandel igen? Men om böckerna på den elektroniska bibliotekshyllan inte vore avgiftsfria, vad skulle då återstå av distinktionen mellan bok, boktryckare och bokhandel - och hur mycket skulle kvarstå av bibliotekets traditionella existensberättigande, dvs att tillhandahålla information till dem som inte har råd att

<p>betala för den?"⁶</p> <p>Dessa frågor är fortfarande bra och aktuella, men påståendet att det allmänna bibliotekets raison d'être består i att göra informationen tillgänglig för dem, som inte har råd att köpa den, kräver flera viktiga tillägg. Egentligen väcker påståendet just den fråga, som det så prompt besvarar: Vilken är egentligen bibliotekens uppgift?</p> <p>Uppenbart är, att bibliotekens uppgifter är många fler än en. De allra mest grundläggande uppgifterna skulle jag vilja kalla teknologiska: att stöda individens minne och att låta flera individer dela ett gemensamt minne med hjälp av skrivkonsten samt därtill hörande materiella verktyg och byggnader, i vilka "information" uppbevaras.</p> <p>Men vems minne och för vilka ändamål? Framväxer biblioteket ur de världsliga och andliga makternas behov av en skriftlig "databas"? Klart är</p>	<p>också, att biblioteket från första början har tjänat som ett redskap för makten. "Skrivkonsten ger", som Jared Diamond skriver i sin makrohistoriska översikt</p> <p>"det moderna samhället makt, genom att möjliggöra överföring av betydligt exaktare kunskap i betydligt större omfattning och detalj, från fjärran länder och tidsåldrar"⁷</p> <p>Biblioteket har visserligen också från begynnelsen tjänat den fria forskningen, åtminstone potentiellt om än inte alltid i praktiken, i ett ständigt skiftande och konfliktfyllt förhållande till makterna.</p> <p>Men bibliotekets uppgift att förse de egendoms- och maktlösa med information är av mycket senare datum. Under senare delen av 1800-talet tog sålunda rörelsen för <i>public libraries</i> fart i Ameri-</p>	<p>ka, varifrån dess idéer spred sig till och sammanvävdes med folkbildnings- och bibliotekstraditionerna i bl.a. de nordiska länderna. Först då föddes vad som i Sverige kallas folkbiblioteket och hos oss i Finland det allmänna biblioteket.</p> <p>Folkebibliotekerna i deras moderna skikkelse stammer fra U.S.A., hvor der allerede i sidste halvdel av 1700-tallet eksisterede <i>social libraries</i>, foreningsbiblioteker, der blev direkte forløbere for de biblioteker, som i begyndelsen av 1800-tallet med offentlig støtte og anerkendelse efterhånden organiserades som kommunale institutioner og benævntes <i>free public libraries</i>, eller blot <i>public libraries</i></p>	<p>läser vi i den något dammiga nytgåvan av <i>Nordisk handbok i bibliotekskunskap</i> från år 1957.⁸ För att göra en lång historia kort gör vi därifrån ett hopp i tiden ända fram till Sveriges Allmänna Biblioteksförenings demokratigrupp anno 2000. Gruppens medlemmar Ingrid Atlestam, Ulla Forsén och Kerstin Hassner spikar för sin del folkbibliotekens uppgifter i följande 10 teser:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Mötesplats i tid och rum 2 Uppleva, leva sig in, leva samman 3 Fria råd, ord och länkar 4 Grogrund för delaktighet 5 Gränssnitt för medborgare 6 Kunskapsväg till makt 7 Utsikt, insyn, insikt, åsikt 8 Ord, mening, sammanhang
---	--	--	---

9 Frizon för alla
10 Mångfald och möjligheter"⁹

Om makt och bibliotek som om Montesquieu fortfarande betydde något

Hur långt bör biblioteket gå för att hjälpa fredsrörelsen och liknande propaganda? *How Far Should the Library Aid the Peace Movement and Similar Propaganda?* Bibliotekarien George F. Bowerman ställde frågan till amerikanska biblioteksförningens kongress i Berkeley, Kalifornien, år 1915.¹⁰

Bowerman besvarade frågan jakande. Det gällde för bibliotekarierna att motarbeta kriget och bidra till fredens bevarande när kriget väl skulle vara över. Då skulle den sympatiska världsandan (*“the sympathetic world*

spirit”) behövas. Den sympatiska världsandan kan bara åstadkommas genom folkbildning (*“education”*) och där spelar biblioteken en allt större roll, förklarade Bowerman.

Men hur långt är bibliotekarierna beredda att gå idag? Och hur står det till med bibliotekariernas sympatiska världsanda?

Här ska jag inflika några ord om biblioteket som en politisk kategori och en potentiell statsmakt. Så snart det blir tal om statsmakter i pluralis och om fördelningen av makt i staten finner sig namnet Montesquieu. Tillägget *“som om M. alltfört hade någon betydelse”* är för det första en avsiktlig sarkasm. (Den maktlösa medborgarens cyniska kommentar.) För det andra: människans samhälle och livsvillkor förändras definitivt ca 1945 i och med att A-vapnen och datorn föddes. Därefter har människornas liv endast fortsatt *“som*

om” nedrustningsproblemen och den nödvändiga omvandlingen av det politiska systemet till något slag av (förhoppningsvis demokratisk) global regering, eller globalt styre redan hade lösts. Montesquieus skarpa republikanska väderkorn för behovet av att dela upp makten, och således att ta makt från några och ge makt åt andra, antas vara en nödvändig förutsättning för att lösa dessa problem.

Vilka möjligheter har biblioteket att bli en relativt autonom fjärde *“informationell”* statsmakt, som skulle vara kapabel att kontrollera och balansera de verkställande, lagstiftande och rättsliga grenarna av staten?

Tanken på en fjärde statsmakt återfinns egentligen inte hos Montesquieu; den tillkommer först under 1800-talets första hälft hos skribenter typ T.B.Macaulay och Thomas Carlyle. Det var de som myntade uttrycket *The Fourth*

Estate (egentligen *“fjärde ståndet”*) för att beskriva en i deras tycke godartad informationell makt. Deras fjärde statsmakt inbegrep till att börja med pressens politiska reportrar, men i en vidarebemärkelse räknade de dit alla skribenter, hela litteraturen samt, utan tvivel, biblioteket. Uttrycket *“fjärde statsmakten”* har fortlevt alltsedan dess. Numera syftar det också på radion och televisionen, och ibland rentav på bloggar och wikir. Men tanken har inte formats till ett verkligt filosofiskt eller politologiskt begrepp; den är tillsvidare inte mer än en liknelse, en metafor. Nu håller emellertid biblioteket snabbt på att utvecklas till en fjärde statsmakt genom den globala spridningen av internet. Därför har det också blivit dags att utveckla det politiska begreppet. Denna tanke kan ta utgångspunkt i Ranganathans femte biblioteksvetenskapliga lag, som fastställer att biblioteket är en växande organism. Vi

får anta att internet bara är den yngsta grenen på det gamla trädet, dvs en utvidgning av mänsklighetens urgamla institution, biblioteket.

Bibliotekets grundläggande problem, när det betraktas ur synvinkeln framväxande statsmakt, är hur det ska kunna omvandlas från en politiskt passiv offentlig tjänst till ett aktivt politiskt organ. Jag skulle tro att problemets lösning bör sökas i två faktiska förhållanden, som sammanhänger med varandra: a) internets nästintill cybernetiska (= självstyrande) natur, som det gäller att slå vakt om och om möjligt förstärka; bäst vore att få den inskriven i samhällets grundlag (konstitutionen) som ytterligare en statsmakt (men en *global* sådan!) vid sidan av de tre traditionella statsmakterna ; och b) den utvecklingstrend, som pekar framåt mot ett globalt civilsamhälle. Världens sociala forum (WSF) är ett av de mest uppenbara

konkreta uttrycken för denna världshistoriska process.

Enligt Chico Whitaker, en av dess förgrundsgestalter, är Världens sociala forum "ett öppet rum". Formuleringen återfinns i WSFs principdeklaration från år 2001.¹¹ "Öppet rum" innebär först och främst att WSF inte som sådant antar några gemensamma politiska resolutioner eller program. Därmed står WSF inför samma grundläggande fråga som biblioteket: hur ska vi tillsammans kunna åstadkomma någonting av politisk betydelse om vi inte får utarbeta och driva en gemensam policy? Svaret består, som ovan antytts, i vad man kunde kalla *biblioteksmakt*, dvs en makt som i mycket stor utsträckning är självstyrande. Internet, cyberrymden, är nämligen just detta: ett nytt slags makt bortom det förskräckliga systemet av nationalstater, som i varje ögonblick hotar att utplåna varandra och hela mänsk-

ligheten med sina oerhörda nukleära arsenaler, för att inte tala om de nya generationer av robotiska, nanotekniska och biologiska vapensystem, som det militärindustriella och akademiska komplexet för närvarande tar fram och massproducerar.

Att biblioteket och världens sociala forum bägge två är "öppna rum" fastslog IFLAs dåvarande ordförande Kay Raseroka på WSF i Mumbai år 2004.¹² Fru Raseroka, bibliotekarie vid universitete i Gaborone (Botswana) uppmanade samtidigt alla bibliotekarier att gå med i världens sociala fora och att dokumentera WSFs aktiviteter i sina bibliotek. För bibliotekarier såväl som för aktiva medborgare i alla länder gäller det att bygga vidare på denna tanke för att på ett bestående sätt sammanlänka biblioteken med världens sociala fora.

I sin både

underhållande och tänkvärda skrift *In Search of Jefferson's Moose* (På jakt efter Jeffersons älg) funderar den rättslärde David G. Post sida upp och sida ner på problemet om *Internet governance*: vem styr egentligen, och borde överhuvudtaget någon styra internet? Han konstaterar därvid med illa dold tillfredsställelse att staternas regeringar hittills bara har lyckats åstadkomma formuleringar liknande de, som George Orwell i sin essä om det politiska språkbruket beskrev med orden: "utformade i avsikt få att ge ett sken av fasthet åt vinden" . Thomas Jefferson, som är David Posts egen favorit bland USAs statsgrundare, skulle säkert med förtjusning ha överlåtit uppgiften att styra internet åt internet självt. Däremot hade Jeffersons kollega och trätobroder Alexander Hamilton antagligen gått in för att styra och reglera nätet, menar Post. Hans resonemang mynnar mycket riktigt ut en klassisk

indelning av amerikanen i två slags människor: *jeffersonianerna*, längtansfullt blickande västerut mot de nya vidderna, och *hamiltonianerna* oroligt vakande över den gamla världen i öster.¹³

Men ett saknar jag hos Post: biblioteket. Man får väl anta att det hos medlemmarna av bibliotekariernas yrkesgrupp, liksom inom alla andra yrkesgrupper, förekommer både mumintroll och hemuler? (Mumintroll och hemuler är det närmaste jag kan komma som jämförelse mellan jeffersonianer och hamiltonianer här på hemmaplan.) Skulle inte bibliotekarierna kunna ta hand om *Internet governance*, i den mån en sådan överhuvudtaget behövs, och särskilt då den stora katalogen över IP-nummer och domännamn? Denna uppgift, som till att börja med sköttes av nörden Jon Postel och därefter (fr o m 1998) av den tämligen dunkla organisationen

ICANN, borde utan tvivel överlämnas åt världens yrkesbibliotekarier.

Jefferson och Hamilton hade åtminstone det gemensamt att båda förespråkade självständighet i förhållande till dåtidens makter. Det borde dagens bibliotekarierna också våga göra.

Som tankeexperiment ska jag till slut presentera några notationer om banker och bibliotek.

Om banker och bibliotek

"For meg er det derfor helt avgjørende at biblioteket får utgjøre samfunnets sentrum.

- I stedet for banken?

- I stedet for banken!

Banken er på sett og vis sin egen metafor. Ordet skaper verden som

igjen skaper ordet - men banken produserer jo ingenting annet enn penger. Det er ingen kreativ prosess".

--Alberto Manguel¹⁴

Klart att biblioteket, inte banken, borde stå i centrum. Men hur skiljer sig egentligen biblioteket ifrån banken?

Tänk dig ett bibliotek, som åtagit sig att bevara, ordna och presentera en verkligt högklassig ekonomisk information för sina besökare. För att klara av denna uppgift borde väl detta ekonomi- och finansbibliotek införliva bankernas informationstillgångar med sina samlingar?

Å andra sidan: för att kunna förvalta kapitalet väl och investera klokt behöver väl bankirerna ha tillgång till all möjlig relevant information och kunskap? Och var finner de den? Jo, i biblioteket.

Gemensamt för biblioteket och banken är att

båda sysslar med *information management*. Jag vet inte riktigt om det stämmer, som Alberto Manguel påstår, att biblioteket är kreativt medan banken inte är det. "Banken producerar ju ingenting annat än pengar", säger Manguel. Men även om vi går med på påståendet att "pengarna" som sådana är "ingenting", så måste det nog erkännas att banken producerar information, dvs information som behövs för att förvalta pengarna. Ett viktigt tillägg till detta konstaterande är, att tyngdpunkten i bankernas verksamhet och informationsproduktion redan har förskjutits till programmeringen av deras datorer.

Inom biblioteket pågår en motsvarande utveckling. Det digitala biblioteket är det programmerade biblioteket, där *software* har hamnat i centrum för vad man kanske kunde kalla bibliotekets kreativa process.

Bibliotekets skapande process består knappast, som man med utgångspunkt i Manguels uttalande skulle kunna förledas att tro, enbart i att vara bärare av "ordet", som "skapar värden, vilka i sin tur skapar ordet" (Manguel) även om själva bevarandet och överföringen av information över långa tidrymder onekligen också är en skapande process. Liksom sin släkting banken producerar biblioteket också metainformation genom att registrera katalogisera, klassificera och presentera informationen. Denna uppgift kallades länge *dokumentation*, vilket jag tycker är en utmärkt beskrivning.

Men anmärkningsvärt nog är det i det nuvarande skedet transnationella IT-korporationer typ Google och Amazon som till stor del driver och utformar en stor del av bibliotekets skapande verksamhet.

Manguel förefaller inte vara speciellt intresserad av biblioteket som sådant och

som en grundläggande samhällsinstitution. Detsamma gäller hans förhållningssätt till bankväsendet. Han tycks inte inse den ovannämnda släktskapen -- och konvergensen -- mellan banker och bibliotek, att bägge två är stora informationsbehandlare, eller att relationen mellan dessa två institutioner för närvarande faktiskt genomgår en spännande omvandling på grund av digitaliseringen.

Att ställa biblioteket i centrum i stället för banken, vad skulle det innebära? För Manguel: ett annorlunda samhälle där läsning och självreflexion värderas högre än i det nuvarande. Mot detta kan invändas, att såväl bankerna som biblioteken bjuder på ett specifikt motstånd. Enbart värdeomdömen ger inte en tillräcklig utgångspunkt för reformeringen av dessa relativt tröga och sega strukturer. Men Manguels utsaga är ändå klok som en uppmaning till individen: sätt inte pengarna i första

rummet, utan läs böcker och reflektera! (Fast de som följer uppmaningen torde ofta vara ... läsande och reflekterande individer.)

A propos bankerna så anser jag att det behövs diskussion om demokratisk kontroll av deras informations-tillgångar.

Finansglobaliseringen har skapat ett behov av global demokratisering av finansinformationen.

Allmänheten borde få bättre insyn både i hur informationstillgångar förvaltas och i informationen som sådan. Här borde också biblioteket kunna spela en större roll än det gör idag.

Dagsläget är prekärt; ett oroväckande exempel är avtalet mellan EU och USA om de amerikanska myndigheternas tillgång till SWIFTs databaser.

Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) är en förening som ägs av ca 9000 banker. Varje dag behandlar SWIFT

omkring 15 miljoner penningtransaktioner mellan företag och vanliga medborgare. År 2006 lät Bush-administrationen meddela, att CIA spionerar på SWIFTs databaser som ett led i USA-regeringens program för att spåra finansiering av terrorism. Nyheten ledde till rättmätiga protester inte minst i Europa där man varken har glömt industrispionaget i Echelonprojektet eller avslöjandena om CIAs olagliga fångtransporter.

I slutet av november 2009 fogade sig Europeiska rådet i USAs enträgna önskan om att låta underrättelsetjänsten CIA avläsa SWIFTs databaser. EU och USA har alltså slutit ett avtal som ger USAs underrättelsetjänst ett sådant specialtillstånd. Avtalet väntar dock i skrivande stund ännu på EU-parlamentets godkännande. Hoppas att våra MEPPar utnyttjar alla möjligheter i Lissabonavtalet för att stoppa det.

* * *

Grunden för ett sundare bankväsende skulle antagligen kunna läggas genom att bankröntorna avskaffades. Detta skulle också ligga i linje med gammal visdom, dvs motviljan mot ocker, som kommer till uttryck i världsreligionerna.

En global skatt på finansiella transaktioner borde införas. Detta diskuteras inte längre -- som en följd av finanskraschen 2008 -- bara inom ATTAC-rörelsen utan också av staternas regeringar. Sålunda föreslog Gordon Brown på hösten 2009 att en global sk bank-skatt borde införas. Men enligt min åsikt syftar en bankskatt i Browns tapping enbart till att rädda det nuvarande finanssystemet, i stället för att i grunden förändra det.

Vad man inte talar om i regerings- och kapitalistkretsar är satsningar på att utveckla statsbanker, andelsbanker, post-

banker och sparbanker i stället för att rädda och gynna profitinriktade affärsbanker och spekulerande penningfonder.

Varför tillåta bankernas ocker och mänsklighetens skuldsättning att fortsätta? Avskaffa bankirerna och låt banktjänstemännen leva på transaktionsavgifter. Statliga banker har också möjlighet att finansiera sin verksamhet med de inkomster de gör på sin sedel- och myntutgivning (seignorage). Ifall finanssystemets vidareutveckling kräver nyinvesteringar borde en del av de skattemedel, som bankskatten (den minimala beskattningen av de finansiella transaktionerna typ Tobinskatten på valutaväxlingen) skulle inbringa, kunna anslås för ändamålet. I takt med att penningväsendet digitaliseras kommer bankernas löpande verksamhet i ännu större utsträckning än idag att skötas av dataprogrammerare och -tekniker. Förvaltningen av ett

nytt internationellt finanssystem, byggt på digitala informationsnät och global finansiell transaktionsbeskattning, bör handhas av en särskild demokratisk organisation av det slag som skisserats av Lieven Denys och Heikki Patomäki i deras utkast till ett internationellt avtal om valutaväxlingsskatt.¹⁵

En del av bankskatteintäkterna kunde med fördel investeras i den offentliga biblioteksutvecklingen. Detta vore också en logisk följd av att bibliotekens och bankernas informationsförvaltning fusioneras eller, som modeordet lyder, konvergerar, i informationssamhället. För övrigt hade redan bibliotekarierna i Assurbanipals bibliotek¹⁶ till uppgift att bevara och förvalta såväl samhällets ekonomiska information som astronomiska observationer och gudaberättelser.

NOTER:

i Cit enl Philip Teirs reportage "Biblioteket söker nya former", Hufvudstadsbladet

27.1.2010. I reportaget beskrivs biblioteken bl a som "lokala kulturhus". Bibliotekarierna betecknas i ingressen som "socialarbetare och "turistguider".

ii Jfr Freeman, M.W.: "Human interest" in the Public Library, Library Journal, January 1917; i Litwin, R.(red.): Library Daylight. Tracings of Modern Librarianship, 18741922 (Library Juice Press, Duluth 2006), ss 219-222. Översättningen är

gjord av artikelförfattaren.

iii Google har föresatt sig att organisera allt vi vet. Om detta skriver Randall Stross' sin bok Planet Google. One Company's Audacious Plan to Organize Everything We Know (Free Press N.Y. 2008) se särskilt kap 4 "Moon shot", som ägnas åt affärsföretagets ambitiösa biblioteksprojekt Google Books. Uppdatering till Stross: TV-samtalet mellan Brewster Kahle och Amy Goodman på kanalen Democracy Now 30.4.2009, som länkas på sidan <http://www.opencontentalliance.org/tag/book/>. Ifall länken inte längre är där, pröva internetarkivet Archive.org (grundat av nämnde B. Kahle), som också hyser The Open Library, ett ickekommersiellt parallellprojekt till Google Books. Tillägg: den 26 januari 2010 angav The Open Library (<http://openlibrary.org/>) antalet boktitlar i sin katalog till 23,840,174. Av dessa kunde The Open Library erbjuda texterna i 1,162,763 av böckerna i sin helhet, dvs som e-böcker.

iv Den indiska matematikern och "bibliotekslagstiftaren" S.R Ranganathan omtalas och hans lagar förklaras översiktligt av honom själv i Eric Carlqvists och Harry Järvs bibliotekshistoriska antologi Mänsklighetens minne, (Schildts, Vasa) ss 593-672 .

v Stefik, Mark (red.): Internet Dreams. Archetypes, Myths, and Metaphors. MIT Press 1996.

vi Browning, John: "Libraries Without Walls for Books Without Pages", i Wired april-maj 1993.

vii Diamond, Jared: Vete, vapen och virus En kort sammanfattning av mänsklighetens historia under de senaste 13 000 åren (Norstedts förlag 1999), kap. 12.

viii Cit ur artikeln "Folkebibliotekernes historia" av E. Alerslev Jensen, i Nordisk handbok i bibliotekskunskap (Almqvist & Wicksell/Gebers förlag, Stockholm 1957), Del II, "Bibliotekens och bibliofilens historia", s 318.

ix De 10 teserna är hämtade ur en god liten bok, som jag i skrivande stund inte lyckas leta fram ur min lilla värld, dvs på mina bokhyllor hemma hos mig. Men boken står med stor sannolikhet på sin givna plats ute (?) i den stora världen, t ex där: <http://bit.ly/cxhPgR>.

x Bowermans tal ingår i Litwin (red.) op cit ss 173180.

xi Se Information for Social Change. No. 24, Winter 2006 2007. Special Issue on 'Libraries & Information in World Social Forum context' (http://libr.org/isc/issues/ISC24/ISC24_Full).

pdf); artiklarna The World According to Chico (The Right Livelihood Award 2006) och Kay Raserokas artikel Libraries: Open Spaces.

xii Se föregående not.

xiii Post, David G.: In Search of Jefferson's Moose. Notes on the State of Cyberspace (Oxford UP 2009). Om jeffersonianer och hamiltonianer, särskilt ss 107117. Orwell-citatet (designed to give an appearance of solidity to pure wind) förekommer på s 128 och är hämtat från densammes uppsats Politics and the English Language (1946).

xiv Alberto Manguel intervjuades i norska Klassekampen 29.12.2009, vilket säkert hade undgått mig ifall inte min vän Anders Ericson hade bloggat om det i bloggen Se også. Klipp og kommentarer fra bibliotek og omland (enda en tjeneste fra norsk bibliotekforening) 2.1.2010.

xv Patomäkis och Denys' utkast till ett internationellt valutaväxlingsavtal föreligger i olika språkversioner (också på svenska) på webben på adress www.nigd.org/ctt.

xvi Assurbanibals bibliotek låg i nuvarande Irak och ligger idag av någon underling anledning i British Museum. Se http://www.britishmuseum.org/research/research_projects/ashurbanipal_library_phase_1.aspx

Puh- björ- nen

Milne skrev och Shepard illustrerade två Nalle Puh-böcker. Åttio år senare har David Benedictus skrivit och Mark Burgess illustrerat "en fortsättning". På frågan: Vem skrev Nalle Puh? kan man

alltså hädanefter svara: Benedictus. Borde man också ge vissa målare licens och monopol på att göra äkta förfalskningar av klassiska tavlor? Några nigerianska affärsmän haffades nyligen för sedelförfalskning. De försvarade sig med att *deras* förfalskningar minsann var lika välgjorda och äkta som som de andra sedlarna. Jag tycker nästan att det ligger någonting i *deras* argument.

Fortsättningen på de två ursprungliga Nalle Puh-böckerna heter "Return to the Hundred Acre Wood". Den skulle bli en stor säljframgång, men Publishers Weekly 25 Jan 2010, rankar i sin "The 2009 Cuffies"-spalt boken som "Most Disappointing Book (in Terms of Sales)". Det anses att "The Hundred Acre Wood changed too much and lost its magic". Det är tydligen inte lätt att skriva äkta Nalle Puh-böcker. För övrigt har jag skaffat mig Nalle Puh på latin. Få se om del III också kommer

på latin. Jag tror inte det.

Pressmeddelande: Rösta kärnkraften till historien! kampanjen inled- des 1 februari på 17 orter. På torget i Lovisa kl 12-14 förband sig ett fem-tiotal personer att rösta på riks- dagskandidater mot en utbyggnad av kärnkraften.

Finlands naturskyddsförbund, Luonto-Liitto, Greenpeace, Jordens Vänner samt Natur och Miljö inleder en brett upplagd riksomfattande kampanj för att stoppa utbyggnaden av kärnkraften. Genom kampanjen förbinder sig väljarna att i nästa riksdagsval ge sin röst åt en kandidat, som har röstat nej till en utbyggnad av kärnkraften. Kampanjen fortsätter fram till kärnkraftsomröstningen i riksdagen. Lauri Myllyvirta, Greenpeace-energiansvarig, sammanfattar kampanjens budskap: En utbyggnad av kärnkraften skulle innebära omfattande export av kärnkraftsel till utlandet, växande problem med atomsoptorna och en upprepning av misstagen i samband med Olkiluoto 3. Riksdagsmännen borde förkasta alla nya ansökningar om kärnkraftverk och ställa in siktet på bioenergi, vindkraft, lågenergibyggen och andra trygga och effektiva energilösningar.

Insamlingen av röstningslöften inleds samtidigt på 17 orter: Helsingfors, Joensuu, Jyväskylä, Kajana, Kotka, Kuopio, Lahtis, Villmanstrand, Lovisa, Marienhamn, St Michel, Uleåborg, Björneborg, Pyhäjoki, Rovaniemi, Tammerfors och Åbo. Under gatuevenemangen används röstningsbåsar, som är försedda med kampanjens logo. Väljarna kan också avge röstningslöftet på nätet och per textmeddelande.

Till Senatstorget i Helsingfors, framför Stasrådsborgen, forslades 15 kubikmeter skogsflis, som ska formas till bokstäverna UUSIUTUVIA, EI YDINJÄTETTÄ (ung. "förmylesebara sopor, inte atomsoptor").

Rösta kärnkraften till historien!-

kampanjen garanterar att medborgarnas röst hörs på Arkadiebacken och att kärnkraftsbeslutet blir ihågkommet i nästa riksdagsval. De som avgett röstningslöftet kommer inför riksdagsvalet att bli påmindas om precis vilka riksdagsmän i den egna valkretsen som röstat för kärnkraft, och vilka som har röstat för trygg energiproduktion, förklarar kampanjens koordinatör Maria Nuutinen.

55 procent av de röstberättigade, dvs 2,4 miljoner finländare motsätter sig en utbyggnad av kärnkraften. Endast 38 procent stöder. En ännu större majoritet stöder hellre en utbyggnad av alternativa energikällor än av kärnkraften.

- Ur internationell synvinkel är det här de sittande riksdagsmännens viktigaste beslut. Kärnkraftsbeslutet inverkar på energilösningarna i hela världen, på gott och ont. Vår kampanj kommer att vara synlig och omfattande. Kampanjen visar vad alla miljöorganisationer i Finland sätter högst på sin prioriteringslista från och med nu till kärnkraftsomröstningen i riksdagen, understryker verksamhetsledare Eero Yrjö-Koskinen vid Finlands naturskyddsförbundet.

Naturskyddsförbundet, Luonto-Liitto, Greenpeace, Jordens Vänner och Natur och Miljö spikar följande teser om kärnkraft:

1. Kärnkraften marginaliserar hållbar energiproduktion, dock inte stenkoll.
2. Kärnkraften ger upphov till allvarliga sjukdomar hos tusen framtida generationer.
3. En utbyggnad av kärnkraften leder till en omfattande export av kärnkraftsel.
4. Problemen i Olkiluoto 3 skulle upprepas i nya reaktoprojekt.
5. Hållbara energilösningar garanterar utsläppsminskningarna och arbetsplatserna.

Motiveringar och källhänvisningar till teserna: www.ydinvoima.fi/teesit

Kampanjens nätsidor finns på adressen www.ydinvoima.fi

Bildmaterial <http://www.flickr.com/photos/ydinvoimamahistoriaan>

KONTAKTER:

Maria Nuutinen Rösta kärnkraften till historien! -kampanjkoordinatör Helsingfors maria.nuutinen@greenpeace.org OBS: NYTT NR 20.1.2010 - +358(0)40 554 1851

Kontakt i Lovisa: Mikael Böök, www.lovisaliike.eu, book @ kaapeli dot fi , 044 5511324.